

Roll No.....

Total No. of Printed Pages: [03]

Total No. of Questions: [11]

B. Tech. (Aerospace Engg.) (Semester – 3rd)
UNIVERSAL HUMAN VALUES 2 - UNDERSTANDING HARMONY
Subject Code: BHSMC0026
Paper ID: [19113054]

Time: 03 Hours

Maximum Marks: 60

Instruction for candidates:

1. Section A is compulsory. It consists of 10 parts of **ONE** mark each.
2. Section B contains short type question. It consists of 5 questions of **4** marks each. The student has to attempt all questions.
3. Section C contains descriptive type questions. There will be five questions. Each question contains two parts. The students have to attempt any one part from each question. Each part carries six marks.

Section – A

(1 marks each)

Q1. Attempt the following (Fill in the blanks): (ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ): (ਰਿਕਤ ਸਥਾਨ ਭਰੋ):

(a) _____ is only a means to achieve what is considered valuable for a human being in an effective and efficient manner.

_____ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਿਏ ਜੋ ਮੁੱਲਵਾਨ ਮਾਨਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਔਰ ਕੁਸ਼ਲ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਏਕ ਸਾਧਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ।

_____ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ।

(b) _____ means to be able to see the reality as it is.

_____ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ।

_____ ਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਕੋ ਵੈਸੀ ਹੀ ਦੇਖਨੇ ਮੈਂ ਸਕਸਮ ਹੋਨਾ ਜੈਸੀ ਵਹ ਹੈ।

(c) What we really want to be is our _____.

ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਸਾਡਾ _____।

ਹਮ ਵਾਸਤਵ ਮੈਂ ਜੋ ਬਨਨਾ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਵਹ ਹਮਾਰਾ _____ ਹੈ।

(d) The program for health and sanyam leads to feeling of _____ in family.

ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੰਯਮ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ _____ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਸਥਯ ਔਰ ਸੰਯਮ ਕੇ ਕਾਰਯਕ੍ਰਮ ਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਂ _____ ਕੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਤੀ ਹੈ।

(e) The feeling that other is related to me is called _____.

ਉਹ ਭਾਵਨਾ ਜੇ ਹੋਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ _____ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਯਹ ਭਾਵਨਾ ਕਿ ਦੂਸਰਾ ਮੁੜਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, _____ ਕਹਲਾਤੀ ਹੈ।

(f) The feeling to nurture and protect the body of our relative is called _____.

ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ _____ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪਨੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਕਾ ਪਾਲਨ-ਪੋਸ਼ਣ ਔਰ ਸੁਰੱਖਾ ਕਰਨੇ ਕੀ ਭਾਵਨਾ ਕੋ _____ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

(g) When nature is submerged in space we call it _____.

ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ _____ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਜਬ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਮੈਂ ਡੁੱਬੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੋ ਹਮ ਇਸੇ _____ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

(h) Nature is _____ and while space is _____ in size.

ਕੁਦਰਤ _____ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਪੇਸ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ _____ ਹੈ।

ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ _____ ਹੈ ਔਰ ਜਬਕਿ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਆਕਾਰ ਮੈਂ _____ ਹੈ।

(i) Comprehensive human goal is right understanding, prosperity, fearlessness and _____.

ਵਿਆਪਕ ਮਨੁੱਖੀ ਟੀਚਾ ਸਹੀ ਸਮਝ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ _____ ਹੈ।
 ਵਧਾਪਕ ਮਾਨਵ ਲਕਸ਼ ਸਹੀ ਸਮਝ, ਸਮ੍ਰੱਧਿ, ਨਿਰਘੋਰਤਾ ਅਤੇ _____ ਹੈ।

(j) Developing ethical competence in the profession is the only effective way to ensure

ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ _____ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ
 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

_____ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਮਾਨਕ ਮਾਨਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋਗ ਵਧਵਹਾਰ ਕਾ ਮੂਲਯਾਂਕਨ ਕਰਤੇ
 ਹੈ।

Section – B

(4 marks each)

Q2. Illustrate the content of value education. What should be the content of value education to make it complete? How do values relate to our day to day living?

ਮੁੱਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ
 ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਕਦਰਾਂ-ਕੌਮਤਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?

ਮੂਲਯ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਸਾਮਗਰੀ ਕਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਮੂਲਯ ਸਿੱਖਿਆ ਕੋ ਪੂਰਨ ਬਨਾਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਤਸਕੀ ਵਿਸਯ-ਵਸਤੁ
 ਕਯਾ ਹੋਨੀ ਚਾਹਿਏ? ਮੂਲਯ ਹਮਾਰੇ ਦੈਨਿਕ ਜੀਵਨ ਸੇ ਕੈਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ?

Q3. 'The need for physical facilities is temporary' – explain the meaning of this statement with any two examples.

'ਭੌਤਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਸਥਾਈ ਹੈ' – ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ

ਸਮਝਾਓ।

'ਭੌਤਿਕ ਸੁਵਿਧਾओं ਦੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾ ਅਸਥਾਈ ਹੈ' - ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ
 ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

Q4. What do you understand by holistic technology? Briefly explain.

ਤੁਸੀਂ ਸੰਪੂਰਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ।

ਸਮਗਰ ਪ੍ਰੌਦਯੋਗਿਕੀ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਤੇ ਹੈ? ਸੰਖੇਪ ਮੇਂ ਵਿਵਰਨ ਕਰੋ।

Q5. List down the foundation value and the complete value in human relationship. Explain each with one example.

ਮਨੁੱਖੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਮੁੱਲ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ
 ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।

ਮਾਨਵੀਯ ਸੰਬੰਧਾਂ ਮੇਂ ਆਧਾਰ ਮੂਲਯ ਔਰ ਸੰਪੂਰਨ ਮੂਲਯ ਕੀ ਸੂਚੀ ਬਨਾਓ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਕੋ ਏਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸੇ
 ਸਮਝਾਓ।

Q6. "Right understanding + Relationship = Mutual fulfilment; Right understanding + Physical facilities = Mutual prosperity." Illustrate the above with two examples for each.

"ਸਹੀ ਸਮਝ + ਰਿਸ਼ਤਾ = ਆਪਸੀ ਪੂਰਤੀ; ਸਹੀ ਸਮਝ + ਭੌਤਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ = ਆਪਸੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ। ਹਰੇਕ
 ਲਈ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ।

"ਸਹੀ ਸਮਝ+ਰਿਸ਼ਤਾ=ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਪੂਰਤੀ; ਸਹੀ ਸਮਝ+ਭੌਤਿਕ ਸੁਵਿਧਾਏਂ=ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਸਮ੍ਰੱਧਿ।"

ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਕੇ ਲਿਏ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਕੇ ਸਾਥ ਉਪਰੋਕਤ ਕੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

Section – C

(6 marks each)

Q7. (a) Values and skill complement each other. Elaborate. "For success in any Human Endeavour both values and skills are required." Explain.

ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ. "ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਮੁੱਲ
 ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਸਮਝਾਓ।

ਮੂਲਯ ਔਰ ਕੌਸ਼ਲ ਏਕ ਦੂਸਰੇ ਕੇ ਪੂਰਕ ਹੈ। ਵਿਸਤਾਰ ਮੇਂ ਬਤਾਨਾ। "ਕਿਸੀ ਭੀ ਮਾਨਵ ਪ੍ਰਯਾਸ ਮੇਂ
 ਸਫਲਤਾ ਕੇ ਲਿਏ ਮੂਲਯਾਂ ਔਰ ਕੌਸ਼ਲ ਦੋਨਾਂ ਕੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ।" ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਨਾ।

(b) Explain the basic requirements to fulfil human aspirations. Give the correct priority among them.

ਮਨੁੱਖੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਤਰਜੀਹ
 ਦਿਓ।

मानवीय आकांक्षाओं की पूर्ति के लिए मूलभूत आवश्यकताओं की व्याख्या करें। उनमें से सही प्राथमिकता दें।

Q8. (a) What is the qualitative difference between the activities of the Self and those of the Body? Illustrate with one example.

सवै अडे सरीर दीआं गतीविधीआं विंच गुहातमक अंतर की है? इक उदाहरण नाल समझाओ। स्वयं की गतिविधियों और शरीर की गतिविधियों के बीच गुणात्मक अंतर क्या है? एक उदाहरण से स्पष्ट करें।

(b) What do you mean by co-existence? How are units in co-existence being in space? सहि-रोद तें तुहाडा की मडलब है? सपेस विंच सहि-रोद दीआं इकाईआं विदें हुंदीआं हन? सह-अस्तित्व से आप क्या समझते हैं? सह-अस्तित्व वाली इकाइयाँ अंतरिक्ष में कैसे हैं?

Q9. (a) How can we acquire assurance, satisfaction and universality through self-exploration?

अमीं सवै-पडचेल राहीं भरेसा, संतुसुटी अडे विसवविआपीता विदें पापत कर सकदे हां? हम आत्म-अन्वेषण के माध्यम से आश्वासन, संतुष्टि और सार्वभौमिकता कैसे प्राप्त कर सकते हैं?

(b) What do you mean by self-exploration? What is the need for self-exploration? सवै-पडचेल तें तुहाडा की मडलब है? सवै-पडचेल दी की लेड है? आत्म-अन्वेषण से आप क्या समझते हैं? आत्म-अन्वेषण की क्या आवश्यकता है?

Q10. (a) What is your vision of a universal human order? Write in your own words.

इक विसवविआपी मनुषी आरडर घारे तुहाडा दिसुटीकेह की है? आपहे सघदां विंच लिखे। सार्वभौमिक मानव व्यवस्था के बारे में आपका दृष्टिकोण क्या है? अपने शब्दों में लिखें।

(b) Realization and understanding are essential for happiness and harmony. Explain. खुशी अडे सदभावना लई अहिसास अडे समझ जरूरी है। समझाओ। खुशी और सद्भाव के लिए अहसास और समझ आवश्यक है। व्याख्या करना।

Q11. (a) What do you understand by the term 'innateness' in nature? Explain the innateness of material and animal order in nature.

कुदरत विंच 'जन्म' सघद दुआरा तुमीं की समझदे हे? कुदरत विंच पदारथ अडे जानवरों के कर्म की सहजता की व्याख्या करें।

प्रकृति में 'सहजता' शब्द से आप क्या समझते हैं? प्रकृति में भौतिक और पशु व्यवस्था की सहजता की व्याख्या करें।

(b) "Natural acceptance is innate, invariant and universal." Explain this statement with an example.

"कुदरती सवीकृती सुभावक, अटल अडे सरव विआपक है।" इस कथन नुं इक उदाहरण दे नाल समझाओ।

"प्राकृतिक स्वीकृति जन्मजात, अपरिवर्तनीय और सार्वभौमिक है।" इस कथन को एक उदाहरण सहित समझाइये।